

SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING PSIXOLOGIK- PEDAGOGIK MOHIYATI

Davronov Nurzod Ismoilovich

*Buxoro davlat pedagogika instituti jismoniy madaniyat
nazariyasi va metodikasi kafedrası dotsenti*

Ahmadov Alisher Muxammadovich

*Buxoro davlat pedagogika instituti jismoniy madaniyat
nazariyasi va metodikasi kafedrası magistranti*

Annotatsiya. Maqolada shaxslararo munosabatlarning psixologik-pedagogik mohiyati tahlil qilinadi. Shaxslararo munosabatlar insonning ijtimoiy hayotida muhim o‘rin tutishi, uning shaxsiy rivojlanishi va farovonligiga bevosita ta’sir ko‘rsatishi asoslab beriladi. Shuningdek, maqolada ta’lim jarayonida shaxslararo munosabatlarning ahamiyati, o‘qituvchining roli va o‘quvchilar o‘rtasida ijobiy muhit yaratishning zarurligi ko‘rib chiqiladi. Shaxslararo munosabatlarni rivojlantirishga qaratilgan psixologik-pedagogik yondashuvlar, metodlar va usullar tahlil qilinib, ularni ta’lim amaliyotiga tatbiq etish imkoniyatlari baholanadi.

Kalit so‘zlar: shaxslararo munosabatlar, psixologik, pedagogik, ta’lim, o‘qituvchi, o‘quvchi, rivojlanish, ijtimoiy ko‘nikmalar.

Аннотация. В статье анализируется психолого-педагогическая сущность межличностных отношений. Обосновано, что межличностные отношения занимают важное место в социальной жизни человека и непосредственно влияют на его личностное развитие и благополучие. Также в статье рассматривается значение межличностных отношений в образовательном процессе, роль преподавателя, необходимость создания позитивной атмосферы среди учащихся. Анализируются психолого-педагогические подходы, методы и методы, направленные на развитие межличностных отношений и оцениваются возможности их внедрения в образовательную практику.

Ключевые слова: межличностные отношения, психолого-педагогические, образовательные, учитель, ученик, развитие, социальные навыки.

Abstract. The article analyzes the psychological and pedagogical essence of interpersonal relationships. It is argued that interpersonal relationships play an important role in a person's social life, directly affecting his personal development and well-being. The article also considers the importance of interpersonal relationships in the educational process, the role of the teacher and the need to create a positive environment among students. Psychological and pedagogical approaches, methods and techniques aimed at

developing interpersonal relationships are analyzed, and the possibilities of their application in educational practice are assessed.

Keywords: interpersonal relationships, psychological, pedagogical, education, teacher, student, development, social skills.

Insoniyat taraqqiyotining hozirgi bosqichida har tomonlama rivojlangan, intellektual salohiyatga ega, mustaqil fikrlay oladigan, ijodkor va tashabbuskor shaxsni tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Bu borada ta'lim tizimi, xususan, oliy ta'lim muassasalari oldiga katta vazifalar qo'yilmoqda.

Bugungi kunda yosh avlodning nafaqat bilimdon, balki yuksak ma'naviyatli, milliy qadriyatlarga sodiq, vatanparvar va o'z kasbining yetuk mutaxassisi bo'lib yetishishi ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanmog'i zarur. Shu ma'noda, shaxslararo munosabatlar madaniyatini shakllantirish va rivojlantirish ta'lim muassasalarida muhim ahamiyat kasb etadi.

Shaxslararo munosabatlar - bu ikki yoki undan ortiq shaxs o'rtasidagi o'zaro ta'sir jarayoni bo'lib, ularning o'zaro munosabatlarini belgilaydi. Bu munosabatlar insonning psixologik va ijtimoiy farovonligiga bevosita ta'sir etadi. Shuning uchun ham shaxslararo munosabatlarning psixologik-pedagogik mohiyatini tushunish va uni rivojlantirish ta'lim sohasi xodimlari uchun muhim vazifa hisoblanadi.

Inson – ijtimoiy mavjudot. U doimiy ravishda boshqalar bilan munosabatda bo'ladi, ular bilan hamkorlik qiladi, fikr almashadi va o'z hayotini ularsiz tasavvur qila olmaydi. Bunday munosabatlar shaxslararo munosabatlar deb ataladi va ular insonning psixologik va pedagogik rivojlanishida muhim rol o'ynaydi.

Shaxslararo munosabatlar – bu ikki yoki undan ortiq shaxs o'rtasida yuzaga keladigan o'zaro bog'liqlik va ta'sir o'tkazish jarayonidir. Ushbu munosabatlar turli shakllarda namoyon bo'lishi mumkin: do'stlik, muhabbat, hamkorlik, raqobat, nizo va hokazo. Shaxslararo munosabatlarning sifati insonning o'zini qanday his qilishiga, uning farovonligiga va hayotdan qoniqishiga ta'sir qiladi.

Psixologik nuqtai nazardan, shaxslararo munosabatlar insonning shaxsiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Boshqalar bilan munosabatda bo'lish orqali inson o'zini anglaydi, o'zligini shakllantiradi va ijtimoiy ko'nikmalarni egallaydi. Shaxslararo munosabatlar insonga o'z fikrlarini ifoda etishga, boshqalarni tinglashga, muammolarni hal qilishga va hamkorlik qilishga yordam beradi.

Pedagogik nuqtai nazardan, shaxslararo munosabatlar ta'lim jarayonida muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi munosabatlar o'qitish samaradorligiga ta'sir qiladi. Ijobiy va hurmatga asoslangan munosabatlar o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, ularning bilim olishga qiziqishini uyg'otadi va

ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi. O'quvchilar o'rtasidagi munosabatlar ham muhimdir. Do'stona va qo'llab-quvvatlovchi muhit o'quvchilarning o'qishda muvaffaqiyatga erishishiga va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishiga yordam beradi.

Shaxslararo munosabatlarning psixologik-pedagogik mohiyatini tushunish o'qituvchilarga samarali o'qitish strategiyalarini ishlab chiqishga va o'quvchilar o'rtasida ijobiy muhit yaratishga yordam beradi. O'qituvchilar o'z o'quvchilari bilan hurmatga asoslangan munosabatlar o'rnatishlari, ularni bir-birini qo'llab-quvvatlashga undashlari va nizolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishlari kerak. Bu o'quvchilarning psixologik farovonligini ta'minlashga va ularning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga yordam beradi. Xulosa qilib aytganda:

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Shaxslararo munosabatlar inson hayotining muhim qismidir. Ular insonning psixologik va pedagogik rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Shaxslararo munosabatlarning psixologik-pedagogik mohiyatini tushunish o'qituvchilarga samarali o'qitish strategiyalarini ishlab chiqishga va o'quvchilar o'rtasida ijobiy muhit yaratishga yordam beradi.

2. Ўзбекистон Республикасининг "Таълим тўғрисида"ги Қонуни. // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2020 й., 1-сон, 1-модда.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 8 октябрдаги “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5847-сон Фармони.

4. Бодалев, А.А. Психология общения: Избранные психологические труды. – М.: Институт практической психологии, Воронеж: НПО "МОДЭК", 1996. – 256 с.

5. Ғозиев, Э. Ғ. Умумий психология. – Т.: Ўқитувчи, 2002. – 416 б.

6. Мирзаев, С. А. Педагогика. - Т.: "Iqtisod-Moliya", 2019. - 448 б.

7. Муслимов, Н. А., Усмонбоева, М., Тўраев, А., Мадрахимов, М. Педагогик компетентлик ва ахборот технологиялари. - Т.: "Sano-standart", 2015. - 280 б.